

Opmerkingen gemeenteleden, avond liturgie 17 april 2018

Van veertien groepjes zijn de opmerkingen gebundeld. De ene keer gaat het om een persoonlijke opmerking, de andere keer om een door de groep breed gedragen opmerking. Waar opmerkingen elkaar overlappen is een getal toegevoegd. Dat staat dan voor het aantal malen dat de opmerking terugkwam in de verslagen. Zoveel mogelijk zijn de opmerkingen gerubriceerd.

VERNIEUWING LITURGIE

- In de afgelopen tijd werden we geconfronteerd met veel nieuwe dingen in de liturgie. Maar waarom wordt nu pas een gemeenteavond daarover gehouden?
- Het experiment aangaan. Nieuwe vormen uitproberen, speelsheid aanbrengen, de boel in beweging brengen.
- Oppassen voor te veel aandacht voor de liturgie. Daar mag de preek niet onder lijden. Er is te weinig rust en het duurt soms te lang. (13)
- Kies voor maximaal vijf kwartier.
- Voorzichtig zijn met de in gang gezette veranderingen. Niet en/en willen. Dat komt de authenticiteit niet ten goede.
- Het zou goed zijn als vooraf in de kerkbode wordt aangegeven wat voor 'soort' dienst het is, zodat mensen hun eigen keuze kunnen maken naar welke dienst ze willen gaan. Wellicht gaan ze liever naar een van de doelgroependiensten als de ochtenddienst hen minder aanspreekt. Er zijn ook kerken die de vrijdag voor de dienst al een beknopte weergave van de liturgie publiceren (aard, liederen en lezingen). (2)
- Een "bijzondere" dienst zou geprogrammeerd moeten worden tegenover een "normale" dienst in de Westerkerk.
- Niet alle doelgroepen kunnen in een dienst 'bediend' worden. Dat vraagt ook tolerantie van iedereen.
- Veelkleurigheid is goed, maar: niet te veel, niet te druk. (6)
- Onze liturgie kent geen vastigheid, structuur wordt gemist. (6)
- Kies, na alle nieuwe ingevoerde elementen, wel weer voor een herkenbare vaste vorm.
- De meeste mensen in de kerk weten helemaal niet wat liturgie is.
- Een beetje reuring mag best.
- Geef elkaar wel de ruimte, de ene keer is de dienst meer voor mij, de andere keer meer voor de ander.
- Respecteer elkaar en doe niet teveel in een dienst.
- Er is een goede mix tussen de verschillende predikanten, die elk een eigen geluid hebben. -
- Als je wat ouder wordt, dan word je misschien ook wel wat behoudender, houd hier rekening mee.
- Ouderen zijn wel degene die het meest betalen, maar je moet wel op iedereen zuinig zijn. Sta open voor andere inzichten maar vergeet niet de groep die er anders over denken.
- Een dienst voor de jeugd en een dienst voor de ouderen: dan zitten we straks met twee lege kerken. Iemand anders is daar het weer helemaal niet mee eens. Als je het al zou doen dan moet je zelf zorgen dat de eerste dienst niet oubollig is.
- We missen een "gewone" dienst.

VOOR DE DIENST en MEDEDELINGEN

- Mededelingen door de ouderling van dienst voor de dienst zo kort mogelijk houden. Hetzelfde geldt voor de beamerberichten. Veel informatie staat ook al in het kerkblad of op de beamer. Daar naar verwijzen. (3)
- Alleen afkondigen wie de dienst leidt, de naam van de organist en lector vermelden en laten weten waar de bloemen naar toe gaan.
- Misschien zakelijke mededelingen op een ander tijdstip? Voorafgaand aan de collecte? Dan is er echte aandacht voor belangrijke zaken, zoals afkondigingen van overlijdensberichten.
- Ook de onrust voor de dienst wordt als niet prettig ervaren, en is het dan eindelijk stil, dan moet er ook nog eens 'goedemorgen' geantwoord worden, dat mag geschrappt worden. (4)
- Afkondigingen op de beamer voorafgaand aan de dienst flitsen te snel voorbij.
- Met een nieuwsbrief heb je geen mededelingen meer nodig.
- Eerdere stilte in de kerk. Niet pas als de kerkenraad al binnenkomt.
- Naast het tonen van de liturgie op de beamer is er ook behoefte aan het van tevoren aangeven op de beamer van de te zingen liederen en de te lezen Bijbelgedeelten. Er lijkt behoefte te zijn aan het van tevoren kunnen opzoeken en het past bij een voorbereiding op de dienst.

OVERLIJDENSAFKONDIGING

- Veel waardering voor de rozen en stenen op de liturgietafel. Je stelt je in op het aantal overlijdensberichten. Mooi dat stiltemoment voor het uitspreken van het woord ten leven. Kunnen de rozen misschien naar de familie van de overledenen worden gebracht?
- Kunnen we eerst de namen noemen van de overledenen en daarna, uit eerbied, gaan staan?

START DIENST (votum en groet, kyrie, gloria)

- Votum en Groet zijn vaak al voldoende. Er hoeft niet zo veel omheen.
- Kyrie en gloria is prima. Maar mag af en toe ook 'verootmoediging, genadeverkondiging en de Wet des Heren' in de liturgie worden opgenomen?
- Het uitspreken of zingen van de geloofsbelijdenis wordt gemist.
- Antifoon voegt niets toe, integendeel. (2)
- Antifoon. Verschillende meningen, die sterk uiteen lopen. Sommigen vindende antifoon (kerst en Pasen) prachtig, anderen ervaren het als 'tenenkrommend'.

RESPONSIES

- Gezongen responsie is mooi, een ander vindt het te Rooms.
- Een aantal is er neutraal in, mag wel maar hoeft niet.
- Een responsie voegt niets toe, doet zelfs afbreuk aan de eerbied bij het gebed. (4)
- Nieuwe dingen moet je soms oefenen, zoals de responsies waar de melodie niet van bekend is.

MUZIEK

- Het orgel moet tijdens iedere dienst blijven, andere instrumentale begeleiding mag.
- Sommige liederen zijn te nieuw, maar anderzijds ook nog te leren.
- Hooguit 1 keer in de dienst een lied van Elly en Rikkert, Opwekking voor kids laten zingen. De teksten zijn niet zo geweldig.
- Wat een zangtalenten heeft 'Open Hof' toch.
- Wat lastig gevonden wordt, is dat de melodielijn vaak niet weergegeven wordt als we zingen uit andere bundels.
- We zouden een nieuw lied kunnen oefenen voorafgaand aan de dienst. Dat heeft als bij effect dat het ervaren rumoer minder zou kunnen worden.
- Er wordt uit teveel bundels gezongen. In het Liedboek staan 1016 liederen, voldoende keuze uit een keur van liederen. (6)
- De muzieknotatie op de beamer is fijn. (2)
- Orgel en piano beiden gebruiken en de band is ook prima. (3)

- Minder 'Opwekking' zingen (2)
- Eigentijdse liederen zijn lastig als je de melodie niet kent.
- Graag meer psalmen.
- Zing wat meer bekende melodieën. (2)
- Koortjes of zangers prima en mooi, zolang het echt iets toevoegt en dienstbaar is aan de dienst. Als het riekt naar 'optreden' hebben sommigen er moeite mee. Tip: tekst op scherm beamer.
- Ouderen hebben het moeilijk met de nieuwe liederen, ze kennen de liederen van vroeger, en die worden nog maar weinig gezongen.
- Men ergert zich aan liederen die niet christelijk zijn, die moeten we niet zingen, we zijn immers een kerk.
- Bij onbekende liederen graag een voorzanger.
- Het is een feest als er een goede organist speelt. De vleugel is ook mooi. Bij andere muziek: niet te hard en wel stijlvol, goede kwaliteit muziek.
- Bij Engelse teksten graag een uitleg erbij.
- Er wordt door iemand opgemerkt dat de band, tijdens jeugd/ontmoetingsdiensten, niet zo'n goede kwaliteit heeft. Liever een goede band uitnodigen (en betalen) tijdens een Ontmoetingsdienst. Liefst de muziek niet te hard!

KIND IN DE DIENST

- Bijna nooit geeft een kind goed antwoord op de vragen. Zijn ze te moeilijk voor hen? De vragen zouden inhoudelijk dieper moeten gaan. Wat blijft er over voor de leiders van de kindernevendienst als de predikant al veel gras voor hun voeten wegmaait?
- De laatste vernieuwing van het 'kind van de zondag' wordt positief ervaren, net als de uitleg van het Licht.
- Er was verbazing over de introductie van het Kind van de Zondag, 2 dagen voor de gemeente avond. Het werd ervaren als 'weer iets nieuws' naast al die dingen die er al bijgekomen zijn.
- Het kind van de zondag, mooi. (3)
- Kindermoment: soms erg krampachtig bij dominees, dan liever niet. Kinderlied is prima.
- Kindermoment zou korter mogen, omdat ze nu ook op ander moment aandacht krijgen als kind van de zondag. Kinderen eerder de kerk uit, zodat ze niet alle gebeden vooraf mee hoeven te doen. (3)
- De verhalen die de kinderen voorafgaand aan de kindernevendienst voorin de kerk meekrijgen, zijn niet altijd voor ieder kind te begrijpen.
- De benaming: "Kind van de zondag", vindt een aantal van onze groep geen goede benaming. Je hebt zo vaak dit soort benamingen, zoals pupil van de week, etc. Wel mooi dat een kind de kaars mag aansteken.
- Graag het kind zelf de kaars aan de paaskaars aan laten steken en daarbij laten begeleiden door een volwassene. Een stevig trapje/opstapje is dan nodig.
- Er is niet teveel aandacht voor de kinderen maar het moet niet meer worden, dus niet na de kindernevendienst nog weer aandacht vragen voor een knutselwerkje o.i.d.
- Kinderlied: graag de kinderen om laten draaien zodat de kinderen, die kunnen lezen, het lied mee kunnen zingen. (2)
- Als het erom gaat de kinderen (pubers) in de kerk te betrekken zou het devies zijn: een kort en goed verhaal, maar er wordt sterk getwijfeld of de recente veranderingen juist voor die groep wel effect hebben.
- Sommige activiteiten voor de kinderen kunnen ook in de kindernevendienst plaatsvinden, zoals bv. de gesprekken met die handvogel.

PREEK / OVERDENKING

- Prediking niet onderschuiven. Verdieping is belangrijk voor de hele week (6).
- Er werden ook veel algemene opmerkingen geplaatst, zoals: het woord 'zonde' wordt nagenoeg niet meer gebruikt, de wet mag best wat frequenter uitgesproken worden.
- Preken over 'de naaste' is goed. Daar wordt veel nadruk op gelegd, maar we moeten niet vergeten waarvoor Jezus op aarde is gekomen en is gestorven om ons van zonden te bevrijden. Dat wordt nog wel gemist.
- De preek als voeding. Het is fijn als een preek een inhoud heeft die je mee naar huis kunt nemen. Zodat je er later nog eens over kunt nadenken.
- Geen te simpele taal (men ergert zich aan Jip en Janneke taal) gebruiken.

SLOT DIENST (gebed, zegen)

- Wat is er mis met de traditionele zegen? Vervangende woorden geven niet altijd aan dat Gods zegen met je meegaat.
- Prima het bidden van het 'Onze Vader' vanuit de NBV. Maar graag ook af en toe de traditionele versie zingen.
- Er is vraag naar het gezongen 'Onze Vader', maar dan niet in de versie van Ellie en Rikkert

DOOP EN AVONDMAAL

- Bij een doopdienst moet het niet zo zijn, dat de ouders teveel regelen, denk aan de liturgie, keuze van de liederen, niet teveel dingen er om heen.
- Bij dopen: familie die bijdragen levert, het is allemaal wel heel erg veel.
- Naast de doop met water het zegenen van handen, voeten etc., daar heb ik niets mee. Liever weer de oude zegen, zoals we die in de Open hof gewend waren.
- Een extra gedicht bij de doop. Het is mooi, maar kost ook weer tijd. Maak het niet te vol.
- Brief-preek bij doopdiensten: niet altijd deze vorm kiezen!
- De laatste doopdienst werd de dienst erg vol vanwege de hoeveelheid opwekkingsliederen die de drie paar doopouders hadden opgegeven
- Kasper en Leon moeten wel met elkaar afstemmen hoe bv doop, en rituelen gaan. Nu wordt de wijze die Kasper gewend was in zijn vorige gemeente gevolgd. Dat is op zich geen probleem maar er moet wel overeenstemming over komen. Bij de doop slaat het wat door, het is mooi dat er aandacht is voor de doopouders en het kind d.m.v. foto's, maar dan is 1 sheet wel voldoende.
- Bij een doopdienst waakzaam zijn voor te veel inbreng van familie.
- Tijdens het lopend avondmaal net als voorheen alleen het lied Ubi Caritas zingen.
- Verstillingsmist, bijvoorbeeld bij een avondmaal.
- Bij het Avondmaal zittend: " al die dingen op tafel", de eerbied wordt gemist.
- Waarom niet Heilig Avondmaal in elke dienst?
- Avondmaal, witte donderdag werd als mooi ervaren.
- Aan tafels avondmaal vieren wordt als heel wisselend ervaren. lopend avondmaal vind de een ook weer mooier en dan de ander weer niet. Wel de verschillende betekenis van de diverse vormen iedere keer benadrukken.
- Tafelschikking zoals een keer daarvoor wordt ook heel divers ervaren.
- Bij een griepedemie werken met meer kleine bekertjes.

DE MORGENDIENST

- Beleving van anderen inspireert.
- Je kunt in de dienst altijd wel door een onderdeel geraakt worden: een lied, een gebed, de preek, de ontmoeting met elkaar, enzovoorts. (3)
- Beleving en kwaliteit spreken aan.
- Het rumoer voor de dienst staat tegen. (5)
- Misschien incidenteel toch 2 morgendiensten houden: eerst een vesper en dan een experimentelere dienst
- Verbinding met het hart is belangrijk.
- Ruimte geven aan elkaar is heel belangrijk.
- Onder de mensen van de BWK lijkt toch nog een groot gemis ervaren te worden. De liturgie daar was strakker met meer inkeer, serene rust en responsies. Dat wordt erg gemist.
- Teveel nadruk op de horizontale geloofsbeleving.
- De meerderheid van onze groep vindt het mooi dat de 5 basiselementen in de dienst zitten, hier mag wel speels mee omgegaan om het toch eigentijds te maken. Een mooi gedicht, lied erin is prima.
- Geen gescheiden morgendiensten (9)
- Er werd verschillend gedacht over 2 ochtendiensten. We leveren op 'sociaal' gebied erg in als we naar 2 morgen diensten gaan, en hebben we dan wel iedereen tevreden? Bovendien vraagt het organisatorisch nogal wat.
- Te veel bijzondere diensten en daarbij te veel medewerking van de band.
- Niet blij is met seculiere elementen in de dienst (popsongs/gedichten).

ALGEMEEN

- Bevorderen dat gemeenteleden elkaars geloofsbeleving leren kennen en waarderen.
- Akoestiek in de kerk is "hard". Hierdoor onrustig.
- De veelvuldige aanwezigheid van de hofafbeelding en de publicatie van foto's wordt door sommigen als erg storend ervaren.
- Betrokkenheid en tijd voor elkaar wordt als belangrijk ervaren.
- Zou fijn zijn wanneer er op beeld te zien is wanneer kerkenraad binnenkomt, vooral door de meekijkers wordt dit gewaardeerd.
- Het gebruik van de beamer tijdens de preek wordt verschillend ervaren.
- Met name was het ontbreken van stilte op Goede Vrijdag heel erg duidelijk, terwijl er toch gevraagd werd om stilte in de kerk als men binnen kwam. Men is zich hiervan niet altijd bewust, lijkt het. Misschien is het nodig om dit nog eens aan de gemeente duidelijk te maken. (2)
- Het zal een heel gedoe worden, maar graag een smoelenboek, zo krijgt iedereen een gezicht. Kunnen we elkaar nog beter leren kennen.
- De gezamenlijke diensten met de Buitenkerk mogen vaker dan nu, twee keer per jaar.
- Gemeenteavond slecht gecommuniceerd, niet te vinden op website/digitale agenda, dus ook niet op facebook. Hierdoor bereik je een doelgroep niet. Waarom niet mogelijkheid online een enquête in te vullen, zodat je ook de stem hoort van werkende ouders die niet kunnen op een avond.
- "Ik voel mij nog steeds thuis in Open Hof terwijl er in al die jaren dingen zijn veranderd", maar ook gehoord "na 42 jr voel ik mij hier niet meer thuis!
- Het is belangrijk om als kerk een 'smoel' te hebben.
- Als smoel werd genoemd: "God dienen, die in Jezus heel dichtbij is gekomen".
- Proberen deze smoel op een veelkleurige manier vorm te geven in één ochtenddienst.
- Een gemeente kan niet veelkleurig zijn, je kunt niet allen bedienen in één dienst.
- Algemene indruk: grote verschillen in hoe we de dingen beleven. (2)
- Blijven zitten waar je zit, dan schiet je wortel. In beweging blijven houden, houd je jong. Je moet blijven prikkelen. Kortom verandering mag best.
- Begrip tonen voor hoe de ander er in staat
- Andere diensten zoals top 2000 en ontmoetingsdiensten zijn prima. Hier kun je bewust voor kiezen. Wordt door verschillende generaties als mooi ervaren, maar anderen vinden het weer niks. Ouderen vinden het wel belangrijk als het een link heeft met de liturgie. (2)
- Een dienst mag best wat uitlopen. De hele week krijg je van God, dan mag je op zondag hier ook best wat extra tijd aan besteden.
- Sommigen komen duidelijk meer voor de ontmoeting dan voor een stevige inhoud.
- Er is weinig verwachting dat er veel zal veranderen.
- Prima als de Online dienst weer terug komt, dat is echt iets voor jongeren
- Wat is de reden dat er zo veel mensen naar de WRZV- hallen komen? Wat bieden zij wat wij hen niet (kunnen) bieden?
- De Westerkerk wordt gezien als een andere geloofsrichting.
- Vroeger had je op de eerste zondag van de maand een Hofdienst, waarin er een speciale liturgie was met vaste punten, zoals kyrie, responsie (er werd dan iets van de gemeente teruggevraagd), liederen van Huub Oosterhuis, gezongen door een kleine cantorij. Misschien een idee om weer zoiets op te pakken?
- De predikant moet je niet teveel in een keurslijf willen stoppen.

